

NOVA PRAVDA

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani,
Narodni dom, I. nadstropje. Telefon 77.

Izhaja vsako soboto.
Priloga: „Tedenske slike“.

Mesečna naročnina 6 dinarjev,
za inozemstvo 8 dinarjev.

Naše maiske proslave.

Ze več desetletij praznuje delavstvo po vsem svetu dan prvega maja. Organizirano delavstvo prireja na ta dan shode, na katerih manifestira za svoje pravice do dela in daje poudarka svojim socialnim, gospodarskim in kulturnim programom.

V naši državi se maiske proslave niti primerjati ne dajo z velikimi proslavami v drugih državah. Večina jugoslovanskega delavstva je neorganiziranega. O imponantnem nastopu delavskih množic zato ne more biti govora. Med delavstvom vladá malodušje in ponehala je borbenost za dosedaj velikih ciljev. Vzrokov za to je več. Zaradi gospodarske stagnacije je zavzela beda največji obseg. Delavstvo je razcepljeno na številne strokovne in politične frakcije in nikjer ni opaziti volje za skupne akcije, ki bi bile prav posebno v teh težavnih časih prepotrebne. Vera v zmago je omajana in veliko bo truda, da se razmaje delovno ljudstvo in privede do starega člana borbenosti.

Dvakratna čast onim delavcem in nameščencem, ki navzlic neugodnim razmeram niso klonili in se zavedajo važnosti organizacije in potrebe, da javno izpričajo svoje zahteve. Posebno smo lahko ponosni na delavstvo, ki se združuje v NSZ. Na dan prvega maja je na svojih številnih shodih častno, dostojno in stvarno manifestiralo za pravice delavstva. Lahko trdimo, da so bili v primeri s prireditvami drugih strokovnih organizacij, najboljše obiskani shodi NSZ.

Vlada je prepovedala na dan prvega maja javne obhode in zborovanja na prostem. Prepoved je bila brezsmiselna, kajti nihče ni imel namena, da na praznik dela krši mir. Na delavske shode je poslala vlada orožništvo in komisarje. Boljše bi napravila vlada, da je opustila to malovredno pozornost za delavstvo. Vlada naj posveča večjo pažnjo socialnim in gospodarskim prilikam in ne bo se ji na dan prvega maja oglašala slaba vest, da bi delavstvo vendarle znalo energičneje obračunati z velekapitalistično reakcijo, katere viden predstavnik je sedanja vlada.

Prinašamo nekatera poročila o shodih NSZ:

Ljubljana.

Narodni nameščenci in delavci so pod okriljem NSZ priredili v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani dobro obiskan shod. Shodu je predsedoval podpredsednik NSZ tov. Grašič. Prvi je poročal oblastni poslanec tov. Ivan Tavčar, ki je v svojem govoru obravnaval aktualna socialna in gospodarska vprašanja delavcev in nameščencev. Podrobno je razložil problem brezposelnosti in postavil zahtevo po emigracijskem načrtu za naseljevanje delavstva v državi in izven nje. Zanimiral je ljubljansko delavstvo za obupne razmere v premogokopnih revirjih in s statističnim materijalom dokazal, da si Trboveljska premogokopna družba lasti ogromne dobičke na račun bede rudarjev. Navedel je vse krivice, ki se gode javnim in privatnim nameščencem in obsodil posebno ukrepe bivše klero-radikalne

vlade, ki so še bolj poslabšali položaj duševnega proletarijata. Končno je očrtal protisocialno politiko klerikalne večine v ljubljanski oblastni skupščini s posebnim ozirom na vprašanje brezposelnosti in stanovanjske bede. — Kot drugi govornik je poročal na shodu oblastni poslanec dr. Dinko Puc in v svojih izjavah naglašal pomen praznika dela, praznika revnih in ponižanih, in pozival navzoče, da ne izgube vere v boljšo bodočnost. Dalje je obsodil izzivanje fašistične Italije in dal poudarka želji vsega delovnega ljudstva, da se ohrani mir. — Oba govornika sta žela za svoja izvajanja burna pritrjevanja zborovalcev. Shod je soglasno sprejel tudi resolucijo NSZ.

Maribor.

Podružnica NSZ v Mariboru in krajevna organizacija NSS sta priredili na dan 1. maja majski shod v prostorih Narodnega doma. Pri lepi udeležbi je otvoril shod in pozdravil navzoče občinski svetovalec tov. Majcen, ki je po kratkem pozdravnem govoru podal besedo tov. Brandnerju, ki je obširno razpravljal o pomenu 1. maja. Posegel je v davne čase in na primerih iz zgodovine dokazoval, da so obstojale vedno neenakosti v človeški družbi. Na eni strani tisti, ki delajo in trpijo pomanjkanje, na drugi pa privilegiranci, ki lenarijo in živijo v razkošju. Prvi maj ima namen, da na eni strani opozori na važnost dela, od katerega zavisi celokupni napredek, in da na drugi strani delavstvo pokaže svojo solidarnost in voljo, vztrajati na začrtani poti, dokler se ne odpravi krivično mezdno suženjstvo. S francosko revolucijo si je delavstvo sicer pridobilo politično svobodo in z njo v zvezi enako volilno pravico in s tem vpliv na zakonodajo. Kljub temu pa je dandanes delavec zapostavljen, ker manjkajo za borbo enaki predpogoji. Na strani delavstva je število, toda manjkajo izobrazba in sredstva, dočim na strani buržoazije ni števila, a je izobrazba in denarna sredstva, in to odloča. Ta neenakost se odpravi s spremembo današnje gospodarske organizacije. **Odpraviti se morajo dohodki, ki ne izvirajo iz dela!** To bo imelo za posledico, da bodo vsi interesirani na tem, da se razmere boljšajo, boljšajo v interesu celokupnosti. — V nadaljnjih svojih izjavah se je tovariš Brandner bavil z razmerami v državi, kjer se teptajo socialni zakoni, ter je opozarjal, da se mora uvesti pravica do dela in dolžnost dela. Posebno pa je zaenkrat važno brezposelno in starostno zavarovanje. Končno je razmotrival o mednarodnem uradu dela, ki se ga lahko poslužimo tem bolj, čim bolj ko smo organizirani, da izvajamo pritisk na naše merodajne činitelje. Ročno in duševno delavstvo spada v eno vrsto. Rešitev je le v organizaciji, kateri morajo biti posvečene naše misli na dan 1. maja, kajti le s pomočjo organizacije bomo dosegli svobodo, po kateri zahrepeni naše srce v prosti majski naravi, in prerojenje človeštva, ki mu je cilj naše gibanje. Govornikovim izvajanjem je sledilo navdušeno pritrjevanje. Predmetna resolucija je bila soglasno sprejeta.

Nato je še govoril tov. Cesarec, na kar je tov. Majcen zaključil lepo uspelo zborovanje.

Popoldne se je vršila majska veselica skupno z narodnimi železničarji.

Ptuj.

Naša podružnica se je letos z vso vnemo pripravljala, da kar najdostejneje proslavi 1. maj. Zahvaljujoč se požrtvovalnosti vseh naših članov in naprednega življa, ji je to v polni meri uspelo. Začetek proslave je otvorila mestna godba z jutranjo budnico po vsem mestu. Ob koncu obhoda je godba počastila mestnega župana s podoknico. Ob 10. uri se je vršilo zborovanje Narodnostrokovne zveze, ki je prav lepo uspelo. Govoril je tajnik tov. Vladimir Kravos o pomenu proslavljanja 1. maja in o aktualnih delavskih vprašanjih. Na zborovanju se je sprejela majska resolucija. Popoldne od 14. do 15. ure je priredila mestna godba promenadni koncert pred magistratom. Med zborovanjem in koncertom so vrle članice prodajale cvetke v korist NSZ in nabrale 840 dinarjev. Promenadnemu koncertu je prisostvovalo vse polno ljudstva, ki je vztrajalo kljub slabemu vremenu do konca. Obhod v Rogoznico je oblast prepovedala in se zato ni vršil. Pač pa se je vršila od 4. ure naprej vrtna veselica pri Bračiču v Rogoznici, ki je nadvse lepo uspela. Neumorno je tu svirala mestna godba, ki je žela mnogo aplavza in pohvale. O pomenu proslavljanja 1. maja je tudi na veselici spregovoril tov. Kravos par besed. Veselica je tako v moralnem kot materijelnem oziru prav dobro potekla. Popoldanske veselice se je poleg delavstva udeležil skoro ves napredni živelj Ptuj, ki je tako pokazal svoje simpatije do naprednega delavstva. Med udeležniki smo opazili tudi mestnega župana, g. dr. Senčarja. Mlademu odboru gre na tej krasno uspeli proslavi vse priznanje.

Kranj-Stražišče.

Podružnici v Kranju in Stražišču sta pohiteli za 1. maj v naravo. Navsezgodaj so odšli člani k Sv. Joštu. Ob povratku so se izletniki ustavili na Javorniku, kjer je tovariš Fran Majcen govoril k 1. maju in o križih in težavah našega delavstva. Govor je bil z navdušenjem sprejet, le par vinjenim, prav za prav pijanim, izletnikom baje ni ugajal. Na izletu se je razprodala vsa «Nova Pravda», ki je bila poslana podružnici.

Zidani most-Gračnica.

Podružnici Zidani most in Gračnica sta napravili izlet v Rimske Toplice, kjer se je vršil dobro uspeli majski shod, na katerem je govoril tov. Josip Ambrožič o pomenu 1. maja in o delavskem položaju. Pozivljal je delavstvo v organizacijo, ker le v njej lahko dobi nujno potrebno socialno zaščito. Ob koncu je bila sprejeta resolucija. Shodu je predsedoval tov. Franjo Ljubej iz Dolenje vasi. Pred zborovalnim prostorom so delali parado štirje orožniki s nasajenimi bajoneti, kar je vsekakor poveljevalo skromno delavsko proslavo. Popoldne se je vršil prijateljski sestanek.

Poljčane.

Takoj po maši se je na okrašenem vrtu gosp. Grundnerja vršil majski shod, ki ga je sklicala mlada podružnica Narodnostrokovne zveze. Shodu je predsedoval tov. Perše, ki je po uvodnem pozdravu dal besedo tov. Tonetu Gabrovšku iz Maribora. Tov. Gabrovšek je obširno obrazložil pomen proslave 1. maja in se pri tem dotaknil vseh perečih delavskih vprašanj. Konstatiral je žalostno dejstvo poraznega cepljenja delavstva, posebno pa je žigosal mlačnost onih, ki so v teh težkih časih izven organizacije. Pozval je vse delavstvo, da se organizira, ker le na ta način lahko uspešno izvojuje težke socialne boje. Ob koncu se je soglasno sprejela resolucija.

Ruše.

Podružnica v Rušah je proslavila 1. maj s shodom v gostilni Šmihof. Shod je otvoril in vodil tov. Piščanec, ki je po pozdravu dal besedo poročevalcu tov. Planku iz Maribora. Le-ta je v poldrugournem govoru stvarno obrazložil socialni in gospodarski položaj delavstva. V organizaciji je naša rešitev, je rešitev zaslužnjega proletarca, zato poziva govornik delavstvo, da vstopi v organizacijo. Tov. Werk prečita majsko resolucijo, ki se soglasno in z navdušenjem sprejme. Predsednik se zahvali poročevalcu in zaključil lepo uspeli in dobro obiskani shod. Popoldne se je vršila istotam domača zabava.

Bled.

Tukajšnje narodno delavstvo je praznovalo svoj 1. maj skromnim razmeram primerno.

V zgodnjih jutranjih urah so z višin pokali topiči in oznanjali Blejčanom ta veliki praznik in prebujenje narave. Popoldne smo Blejčani pričakovali izletnike z Jesenic in Javornika ter se nato podali korporativno v hotel «Lovec», kjer se je vršil v nabito polnih prostorih majski shod, na katerem je govoril tov. Franjo Rupnik iz Ljubljane o delavskih vprašanjih. Shodu je predsedoval predsednik tov. Potočnik. Govoril je poleg drugih govornikov tudi zastopnik narodno-socialistične mladine tov. Stanje Bokal z Jesenic, ki je v jedrnatih besedah pozival delavstvo, naj se združi v Narodno-strokovni zvezi in naj si osvoji

napram izreku internacionale «proletarci vseh dežel, združite se» naš izrek «enakopravnost v narodu in enakopravnost med narodi». Mladi simpatični govornik je žel za svoj temperamentni govor obilo priznanja. Tov. Potočnik je nato zaključil lepo uspelo majsko proslavo.

Sladki vrh.

Delavstvo iz tukajšnje sladkogorske tovarne je proslavilo 1. maj z izletom k Mariji Snežni. Po maši se je vršil v gostilni Perko shod Narodnostrokovne zveze, na katerem je poročal okrožni tajnik tov. Rudolf Tumpej iz Maribora. Po shodu se je vršila istotam prav lepo uspela zabava.

Medvode.

Naše delavstvo je proslavilo 1. maj s shodom pri tov. Detalu, kjer se je zbralo lepo število članov NSZ. Na shodu je govoril tov. Vekoslav Bavdek o proslavi 1. maja in o aktualnih delavskih vprašanjih. Ob koncu shoda se je sprejela majska resolucija.

Litija.

Ob krasnem pomladanskem dnevu je praznovala tudi podružnica NSZ v Litiji svoj delavski praznik. Popoldne je priredila v prostorih restavracije «Pri Pošti» lepo uspeli shod. Ob polni udeležbi članstva je otvoril shod ob 10. uri predsednik tov. Luka Bizjak ter po kratkih pozdravnih besedah dal besedo delegatu centrale tov. Vladu Pelanu. Tovariš delegat je v vestno zasnovanem govoru najprej lepo predložil pomen praznovanja delavskega praznika, bodril navzoče k ljubezni do dela — do ustvarjanja, ako hočemo dobro bodočnost delovnemu ljudstvu — narodu, državi in človeštvu sploh. Govornik je poudarjal važnost raznih delavskih socialnih institucij, omenjal važnost zavarovanja za starost, bolezen, brezposelnost, ostro grajal merodajne faktorje, ki malo ali pa nič nimajo umevanja za te naše bitne zahteve in težnje. Govornik se je dotaknil tudi našega notranjepolitičnega vprašanja, omenil večne krize v vladi in končno zanimivo obrazložil tudi našo zunanjepolitično situacijo, opozarjajoč, da delovno ljudstvo želi absolutno ohranitev miru in mirne poravnave konflikta z Italijo. Končno je govornik opozarjal delavstvo na čim ožjo strnitev v na-

rododelavski organizaciji, opozoril na važnost našega strokovnega časopisa «Nove Pravde» in ob splošnem izbornem razporejenju poslušalstva zaključil svoj imponirajoč govor z vzklikom: od dela k delu za socializem in napredek delavstva. Prečital je nato majsko resolucijo, ki jo je predsednik tov. Luka Bizjak dal na glasovanje, in je bila enodušno in z odobravanjem sprejeta. — Tovariš predsednik je nato govoril o lokalnih zadevah in omenjal uspešno delo naše delegacije v občinskem zastopu, kar je izzvalo tudi mnogo odobravanja. — Shod je bil zaključen ob pol 12. dopoldne.

Popoldne je podružnica priredila prijeten izlet v Jablonico, ki je potekel prav priskrčno.

Senovo.

1. maj je proslavila podružnica Narodnostrokovne zveze s članskim sestankom v rudniški restavraciji. Shodu je predsedoval predsednik tukajšnje podružnice tov. Brilej. Poročal pa je tov. dr. Stojan Bajič iz Ljubljane. Udeležba je bila zelo dobra in so zborovalci sledili z zanimanjem lepim in stvarnim besedam tov. delegata. Ob koncu je bila sprejeta resolucija.

Št. Pavel.

Šentpavelska podružnica je po svoji stari tradiciji praznovala 1. maj kar najdostojnejše. Popoldne je bil sprevid z godbo po trgu in na to v dvorani g. Vedenika shod, kateremu je predsedoval tov. Vinko Derča. Govoril je predsednik NSZ tov. Rudolf Juvan, ki je v nad enournem govoru obravnaval delavska vprašanja. Na shodu se je sprejela majska resolucija. Popoldne se je vršila v vseh prostorih pri Vedeniku prav dobro obiskana in prirejena veselica. Naša podružnica je ponovno pokazala, da zna proslavljati 1. maj.

Trbovlje.

Člani trboveljske podružnice NSZ so proslavili 1. maj s članskim sestankom pri Pravdiču. Na sestanku, ki je bil zelo dobro obiskan, je o pomenu proslave 1. maja govoril predsednik podružnice tov. Pavel Dornik, o razmerah med rudarji pa tov. Juro Božič. Zborovalci so z zanimanjem sledili govoru obeh tovarišev in jim odobra-

Ivan Albreht:

(Nadaljevanje.)

Prva ljubezen ne zariavi.

«Tole naj uživa, s tem ga pa maži. Eno čisti kri, eno pa meči in tudi lajša bolečine —»

Franca se je zahvalila in s težkim srcem odšla proti domu.

Bilo je že blizu božiča, hladen in zoprn čas. Po ravneh je brila burja, da je človeka pretresalo do kosti, v gorah pa je že ležal sneg.

Ko je šla proti Gričem, se je bilo že znočilo. Zato do zadnjega trenutka ni opazila Novakovke, ki ji je naglo švedrala nasproti.

«Dober večer, Franca,» je pozdravila starka, «komaj smo te pričakali. Grogo je tako prišlo, da so ga morali prevideti. Še zdaj molijo ljudje pri njem.

Franca se je prestrašila.

«Oh, mati, mogoče bo pa le še odleglo —»

«Ne verjamem. Včasih se revež kar čisto izgubi —»

«Da bi me le še spoznal! Tako sva se lepo razumela —»

«Ti si znala z njim, res, pravijo,» je potrdila Novakovka in takoj pikro pripomnila:

«No, po pravici rečeno: bajto si zaslužila v teh osmih letih. Saj vem, koliko je trpljenja s starim človekom.»

Franca je nalašč preslišala njene besede. Hitela je proti hiši in kmalu pustila starko daleč za seboj.

Soba, kjer je ležal Groga, je bila polna ljudi, ki so molili litanije za umirajoče. Dišalo je še po svečah in po kadilu. Kraj postelje je ihtela Matildka.

Franca se je komaj pregnetla do bolni-kove postelje ter mu takoj začela z zagovornikovim mazilom utirati noge. Tega posla se je lotila s tako vnemo, da ji je kmalu curljal pot z obraza.

Bolnik je nekaj časa ječal, za tem pa se je umiril in odprl oči.

«Ali si prišla?» je dahnil in kakor smehljaj se je zasvetilo v medlih očeh.

«Zdravil sem ti prinesla,» ga je pogladila ona po čelu, ki je bilo znojno in hladno.

Ljudje so obmolknili. Tudi Matildka je nehala ihteti, ko je zagledala mater.

Franca je hitro dala Grogi zdravil. Ko je zaužil naročeno količino, je kmalu zadremal. Ženske, ki so opazovale prizor, so se zavzele:

«Joj, kako mu je odleglo.»

Potem so šepetaje ugibale o njegovem življenju in smrti.

Groga je spal mirno, dihal globoko in sploh bil videti tak, kakor da je čisto zdrav. Polagoma so se jeli ljudje razhajati.

«Čudna ženska, ta Franca,» so ugibali spotoma.

«Tako star, pa mu še tako streže —»

«I, saj bo vse njeno —»

«Naj bo! Koliko jih pa je, ki še za grunt ne bi storile tega, kar Franca za bajto.»

«Že vé, da ji je treba pokore,» je pripomnila Ipavčkova Rezika, ki je še vedno samičevala in nikakor ni mogla odpustiti Franci, da bi jo bil imel tesač Janez kdaj tudi samo v mislih rad.

«E, kaj bo neki delala pokoro! Saj mora tudi dosti trpeti pri tej bajti,» so se potegovala zanj nekatere ženske.

«Hčer ima pa le,» je s poudarkom pripomnila Novakovka.

«Saj to jo menda tako veže na Grogo,» se je oglašila Lebanka.

«Veže, veže, samo na koga,» je natolcevala šivilja Rezika.

Po kratkem odmoru spet Lebanka:

«E, beži, beži, Reza, pa ne bodi neumna! Kar je Franca služila pri nas, nisem nikoli nič slabega opazila na njej.»

«No, gospodinji se dekla ne hodi kazat, kadar jo zmagujejo slabote,» se je zahihitala brezzoba Novakovka. Ipavčkova pa:

«Kar Matildko pogledite!»

«Čisto cel Groga,» je rekla Lebanka.

«Pa še malo Cokljača povrhu,» je odvrnila šivilja.

Lebanka se je zasmejala:

vali. Popoldne so napravili izlet v bližnjo okolico. Majsko veselico priredi podružnica v nedeljo dne 15. t. m.

Javornik - Jesenice.

Napredno delavstvo Javornika in Jesenic, včlanjeno v Narodnostrokovni zvezi, je priredilo 1. maja lepo uspeli shod v Sokolskem domu na Javorniku. Shodu je predsedoval tov. Frbežar. Govoril pa je tov. Franjo Rupnik iz Ljubljane o delvaskih vprašanjih. Sprejeta je bila resolucija. Istočasno je drugi del delavstva in mladine priredil dobro uspeli shod pri Verglesu na Jesenicah. Popoldne se je vršil izlet na Bled, ki je prav dobro izpadel.

Resolucija, sprejeta na vseh zborovanjih NSZ.

Delavstvo, zbrano na prvomajskih proslavah Narodnostrokovne zveze dne 1. maja 1927. ugotavlja:

1.) da ima delo po določilih ustave uživati zaščito države in da je država dolžna nuditi delovnemu človeku v duhu pravice in družabne enakosti v pravicah in dolžnostih vse predpogoje za človeka vredno gmotno in duševno življenje;

2.) da je država kršila in krši ustavna določila, izdana v varstvo delovnega človeka, zlasti s tem, ker

- a) z zanemarjenjem organizacije inspekcije dela noče blažiti družabnih nasprotij in daje v pridobitnem boju pravico močnejšim in ne zaščiti slabjših. To ima za posledico brezposelnost delavstva, izkoriščanje delovne moči, nevarnost za zdravje in življenje, brezposelnost, socialno bedo v onemoglosti in starosti,
- b) ker ne izvede skromnih zakonitih določil o soodločevanju delavstva v obratih in ne zaščiti poslovanja delavskih zaupnikov,
- c) ker ne izvede zavarovanja za primer brezposelnosti, dasi ima zato od delavstva samega nabrana sredstva na razpolago,
- d) izseljeniškem problemu ne posveča nikake pažnje,
- e) ne organizira posredovanja dela,
- f) ne izvede starostnega in invalidskega zavarovanja,
- g) kulturni povzdigi delavstva ne posveča nobene pažnje,

g) delu žensk in mladostnih delavcev ne dá v zakonih predvidene zaščite;

3.) da je svetovni mir predpogoj za gospodarski in kulturni napredek človeštva in da je ohranitvi tega miru posvečati vse sile države in naroda ter opustiti vse, kar bi moglo zaneliti požar novih vojn, ki morejo uničiti vse dobrine dela;

4.) da je pravica samoodločbe vsakega naroda njegova najsvetejša naravna pravica in da je vsako zaslužnjevanje narodov ali posameznih delov naroda zločin na osnovnih pravicah človeka in stalna nevarnost za nova krvava razračunavanja;

5.) da je žena in mati steber družine, s tem naroda in tako vsega pridobitnega ustvarjanja v narodu. V interesu tega dela mora država zakonodajati o zaščiti žen in mater in njih socialni povzdigi posvečati vso pažnjo;

6.) da notranjepolitična neustaljenost v državi ogroža parlamentarizem in prinaša nevarnost diktature, kar vse ima škodljive posledice za gospodarsko ustvarjanje v narodu, širi socialno bedo in moralno propast. Zato kličemo vsem političnim strankam, da se umirijo in pristopijo k uspešnemu zakonodajnemu delu v zaščito dela in razvoja gospodarstva;

7.) da je delo osnovni etični temelj boljše bodočnosti, temelj tudi socialnejšega družabnega reda in da bo načelo: Delu ljubezen! ostalo zvesto in se vanj poglobljalo, da se tako usposobi biti nosilec bodočega družabnega reda;

8.) prvo zaščito dela vidi organizirano delavstvo v strokovnem gibanju in pozivlja zato vse še neorganizirano delavstvo, da se priključi v obrambo svojih pravic našim strokovnim organizacijam.

Socialna politika SLS v luči krščanstva.

To, kar je v zadnjem času zagrešila SLS v centralni vladi na eni in v oblastnih skupščinah na drugi strani v pogledu odprave socialne politike, zasluži, da si to stranko pobliže ogledamo, da vidimo, v koliko so njena dejanja v skladu s krščanstvom, na katero se vedno sklicuje in katero je vzela za moralno podlago svojega programa.

Tu se moramo najprej ustaviti pri sv. Frančišku Asiškemu, katerega 700letnico smrti je krščanski svet obhajal lanske jeseni. Ali ni bilo celo njegovo življenje posvečeno bednim in zatiranim? V takratni dobi, ko še ni bila obrt in industrija razvita v sedanjí višini, gotovo ni obstojal tako pereč stanovanjski in brezposelni problem, kakor dandanes. Gotovo pa je tudi, da bi bil sv. Frančišek Asiški med prvimi, ki bi se lotil zdravljenja te bolezni, ako bi ista takrat postojala, oziroma, ako bi se nahajal dandanes sam med nami. Kajti stal je na stališču, da ni dovolj, da se imenujemo kristjane in da hodimo v cerkev, marveč je zahteval, da mora vsak resnični kristjan doprinesiti svoj obolus k lečenju

socialne bede, da mora torej dejansko pomagati svojemu bližnjemu. Njegovo življenje je bilo docela nesebično in posvečeno samo dobrobiti drugih ljudi. Zase ni zahteval ničesar, za druge je imel vedno odprto srce. Tako je on razumel krščanstvo!

Kako pa je v tem pogledu ravnal Kristus kot najmerodajnejši v krščanskem svetu? V evangeliju sv. Mateja, 19. poglavje od 21. do 25. vrste, čitamo sledeči nasvet, ki ga je dal Kristus mladeniču, kateri ga je vprašal, kaj naj stori, da bo zveličan:

«Jezus mu je rekel: Ako hočeš biti popoln, pojdi, prodaj, kar imaš, in daj ubogim in imel boš zaklad v nebesih; potem pridi in hodi za menoj! Ko je mladenič slišal to besedo, je odšel žalosten; imel je namreč veliko premoženje. Jezus je pa svojim učencem rekel: Resnično povem vam: Bogatin bo težko prišel v nebeško kraljestvo. In še vam povem: Lažje je velblodu iti skozi šivankino uho kakor bogatinu priti v božje kraljestvo.»

«Ti tudi gledaš kakor tisti, ki je očala kuoval, pa knjigo narobe držal —»

«Včasih je pa narobe prav», je rekla Novakovka.

«Pa naj bo», se je skoro razjezila Lebanka. «Čenče so čenče, Gropa se pa lahko srečnega šteje, da je tako ženo dobil.

Odločna beseda je ukrotila vsevedne jezike. Skoro neopaženo in čisto tiho so se ženske razkapljale vsaka na svoj dom.

VI.

Proti vsemu pričakovanju se je Gropi obrnilo na bolje. Ko je Matildka za sveti večer pripravljala jaslce, jo je oče že ogledoval z veseljem in ji pomagal z nasveti.

Franca je bila tisti čas vedno nekako nemirna, kakor sprta sama s seboj. Res je stregla Gropi, vendar se je bala njegovih oči. Ni si ni prav za prav mogla očitati, samo tako nekako se ji je zdelo, kakor da je skritega nekaj mrtvaškega v njegovem pogledu.

Kar so govorili klepetavi jeziki o njej in Janezu, je vse izvedela. Včasih se je smejala tem govoricam, včasih se je jezila zavoljo njih, vedno pa so jo vznemirjale, ker so ji vzbujale v bližini hirajočega Grege misel na mladost. Šele zdaj je nekako začutila, kako je imela Janeza Cokljaja rada, najsi prav za prav niti ni nikoli govorila z njim.

O Matildki je pa celo sama opozorila Gropa.

«Ali si že slišal?»

«No?»

«Ipavčkova Reza vé povedati —»

«A, Reza,» je zamahnil Gropa, «ta bo pa potlej že bosa!»

«In Novakovka?»

«Tista švedra? Kaj pa takega?»

«Mene in tebe imajo v zobeh.»

«Tebe? Kaj si jim pa napoti?»

«Zaradi Matildke —»

Gropa se je nasmehnil:

«A, tako!? Pravijo, kajne, da ni moja?»

Franca je prikimala. Potem iskreno:

«Kaj praviš pa ti?»

Pobožala ga je po osivelih laseh in se nasmehnila k njemu, da je začutil svežo toplino njenega zdravja. S poslednjimi utrinki se je še zaiskrila v njem moč moza. Kakor v omotici jo je objel okrog pasu in z drhtečo roko božal njena ledja.

«Nič ne govoriva takih neumnosti! Ti si angel, ki mi ga je sam Bog poslal v pomoč. O, kaj si morala vse trpeti pri meni! Toliko dela, toliko truda, zraven pa še moja bolezen po vrhu.»

Franca je zadovoljno odkimala.

«Nič ne trpim, saj rada delam, zato sem pa na svetu. In tudi tvoja bolezen... Samo da ti morem kaj polajšati, pa sem srečna.»

Njena beseda mu je zvenela ko prijetna godba.

«In otrok —» je dejal Gropa, a ona:

«Viž, zaradi Matildke se moraš varovati. Kaj bi začela brez očeta —»

«S tako materjo, kakor si ti, ji ne bo nič hudega —»

«Oh, Gropa —»

«Ne veš, kako sem srečen na večer svojega življenja. Saj tisto vem, da ne bom več dolgo na svetu —»

«Gropa —»

«I, kaj bi se potajeval. Saj sama veš, kako je. Samo to sem ti še hotel reči: najbolj gorečo željo, kar sem jih kdaj imel, si mi izpolnila, ko si mi dala otroka. Kaj ti naj še rečem?!»

Franca je podrhtevala. Nekakšna čudna naslada, prepojena z občutjem bolesti, je pretresala njeno telo ob moževih besedah. Začela se je nenadoma sunkoma tresti in je morala sesti k njemu na posteljo. Naenkrat je krčevito zaplakala.

Gropa se je prestrašil. Mala, ki je bila neke v kuhinji, je zaslišala materin jok in prestrašena priletela k staršem.

«Matilda, reci materi, naj ne jokajo,» je z otroško mehko vzdihnil oče Metlak.

Deklica, ki ni razumela, kaj se godi, je stopila k postelji in začela še sama ihteti. Bilo je lepo dekletce, nekoliko na moč blede in

Ne dá se te besede drugače razumeti, kakor pa, da je dolžnost vsakega kristjana, da se socialno udejstvuje, da doprinese žrtve za one, ki se jim v življenju godi slabo. Če bi kdo zahteval od naših klerikalcev, ki se pri vsaki priliki sklicujejo na sv. Frančiška Asiškega in na Kristusa, da naj v polni meri izvršujejo nauke teh dveh, bi ga proglasili za blaznega. Tako daleč tudi nihče ne gre, da bi od njih zahteval, da se odpovejo vsemu materialnemu blagru tega sveta, akoravno bi bil v to upravičen, ker — kakor rečeno — so klerikalci tisti, ki vladajo nad maso s pomočjo katekizma in svetega pisma. Kdor pa se skriva za neke nauke, ta pa naj obenem ve, da niso nauki samo za druge, recimo za neizobražene ljudi, marveč v prvi vrsti za njega samega. Kdor nekaj uči, ta mora dati drugim dober vzgled s tem, da sam do pičice izvršuje to, kar propoveduje. Ako tega ne dela, je navaden slepar, ki zasluži, da se ga neusmiljeno požene, odkoder je prišel. — Kar se torej od klerikalcev zahteva, je to, da z ozirom na krščanstvo, na katero se vedno sklicujejo in katero je v bistvu socialnega značaja, ne protivijo socialno-političnim zahtevam današnjega časa, ki gredo za tem, da se pomaga brezpravnemu in socialno zapostavljenemu sloju ali razredu družbe, t. j. našemu delavstvu. Stanovanjska akcija, podpora brezposelnim, skratka vsa socialna zaščita našega delavstva bi morala biti klerikalcem z ozirom na njihov krščansko-socialni program — sveta stvar.

Namesto tega, kaj smo videli? Ali ni pričela pod krščansko-socialnim ministrom likvidacija socialnega skrbstva v naši državi? Ali ni naravnost kričече, ako primerjamo neznatne postavke oblastnih proračunov s celokupnimi izdatki istih? Ali se ne vidi jasno na prvi pogled, da so klerikalci mislili samo nase, docela pa pozabili na uboge nižje sloje! Ali je tako ravnanje utemeljeno kjerkoli? Ali si niso klerikalci s tem nakopali odij najreakcionarnejše stranke, ki misli samo na lastne koristi in na koristi bogatašev, dočim so ji delavci in sploh vsi nižji sloji, ki si s svojim delom, bodisi telesnim ali duševnim, služijo svoj kruh, deveta briga?!

Klerikalci bodo seveda kljub vsemu temu še nadalje nosili prav po hinavsko svoje glave po strani in se kazali pri sv. maši, uverjeni, da prav

ravnajo in da zaslužijo po svoji smrti najmanj nebesa. Nepoučena masa pa jim bo še nadalje verjela. Kaj takega se ne more dogajati nikjer, niti ne na Hrvaškem in v Srbiji, kjer klerikalci med narodom nimajo prav nobene besede, pač pa v Sloveniji, ki stoji v kulturnem oziru na prvem mestu! Ali ni to sramota? Ali ni dolžnost nas vseh, ki ljubimo pravico in resnico, da ljudem oči odpiramo?

Položaj inozemskih delavcev v Franciji.

Jean Duhamel, generalni ravnatelj francoske priseljeniške družbe in generalni ravnatelj «Mednarodne družbe za izseljevanje in priseljevanje», ki slovi po svetu zaradi svojega globokega poznanja svetovnih, posebno pa še francoskih socialnih razmer, je odgovoril nekemu češkemu novinarju na njegova vprašanja sledeče:

Kakšen bo po Vašem mnenju nadaljnji razvoj francoske gospodarske krize in koliko časa bo po dosedanjih izgledih še trajala?

Če hočemo govoriti o gospodarski krizi, v katero je zašla Francija v zvezi s stabilizacijo franka, moramo predvsem točno razlikovati krizo v pravem pomenu besede in med predznaki krize. Lahko rečem, da v Franciji ni bilo krize v pravem pomenu besede, temveč je bil to bolj strah pred izbruhom krize, nekaka bojazen, ki se je polastila cele Francije morda zato, ker je imela dovolj prilike, opazovati posledice stabilizacijskega stremjenja in iz njega izvirajočih dejanskih kriz v celi vrsti evropskih držav. Kot sem že dejal, je obstojala bolj bojazen pred krizo, kakor kriza sama. V kolikor pa gre za znake, ki bi mogli koga zapeljati v mnenje, da vlada v Franciji kriza, pa z mirno vestjo lahko rečem, da gre tudi z njimi že h koncu.

Kako se je pojavila francoska gospodarska kriza na zunaj?

Koncem jeseni se je pojavilo v najširših vrstah francoske javnosti čudno gibanje. Vsi sloji skoro so bili splašeni zaradi umetno pretiranih vesti o

Na podlagi sv. pisma naj se neuko ljudstvo pouči, da se izogiba sleparjev-antikristov. Komur je za krščanska načela, ta mora iti v boj proti krščansko-socialnemu humbugu, kateri služi edino le egoizmu in materializmu, kateri je pravi antipod resničnega krščanstva, lepih Kristovih nauk.

★

nesreči in katastrofi, v katero drvi Francija. Verjeli so, da se frank ne samo ne bo vzdržal, temveč da pojde za usodo nemške marke in avstrijske krone. In tako so odklanjali nakupovanje in dvigali vloge pri francoskih denarnih zavodih, do katerih so izgubili vsako zaupanje. Notranji trg je strašno oslabil. V kolikor pa gre za izvoz, je treba poudariti, da se je kot posledica revalorizacije franka tudi znatno zmanjšal. Toda kljub temu ni pravilno, če govorimo o gospodarski krizi, za katero ni bilo nikakih pogojev. Posebno poudarjamo, da brezposelnost ni zavzela nikdar katastrofalnega obsega. Začetkom januarja je dosegla število 90.000, do danes pa je k sreči padla zopet na 70.000. Poleg tega je treba opozoriti na to, da v Franciji ni nastopila draginja kreditov in da ni naraslo število konkurzov. Izvanrednih konkurzov sploh ni bilo. Dogodilo se torej ni prav ničesar, kar nujno spremlja vsako gospodarsko krizo.

Vem dobro, kako je vaše delavstvo zainteresirano na tem, kako dolgo da bo še trajala brezposelnost v Franciji. Na drugi strani pa Francija rada zaposluje tuje delavstvo zaradi njegove izdatnosti. Kakor torej vidite, imamo vsi interes na tem, da se to pereče vprašanje reši. In z veseljem moram konstatirati, da opazujemo od tedna do tedna bistveno zboljšanje splošnega položaja in vsi znaki kažejo na to, da bodo po dveh, najdalje treh mesecih izginili poslednji znaki brezposelnosti.

malo prešibko, a še to je bilo morda zgolj zaradi tega videti tako, ker je imelo silno košate, dolge in kot ogle črne lase. Ko je skril obraz v materino naročje, se je razlila tema njegovih las kot živ žalni pajčolan po postelji. «Mati, mati, ne jokajte, ne jokajte», je prosila Matildka. Metlaka se je ob njenem glasu tudi kmalu res pomirila.

«Saj ne jokam, noričica —»

«Pa so oče rekli, da —»

«Samo vesela sem tako —»

«Zakaj?»

«Ker se je očetu obrnilo na bolje», je rekla Franca.

Res, v srcu niti sama ni vedela, zakaj je jokala. Kar nekakšna čudna tesnoba jo je premagala in se ni mogla prav nič braniti. Zdaj se je skušala razvedriti s hčerko.

«Katerega imaš bolj rada? Očeta ali pa mene?»

«Oba», je rekla mala.

«Ali smejo oče umreti?»

«Ne!»

«Viž, Matildka, kar povej jim! Pravijo, da nama bodo umrli!»

«Oče, ne! Jaz ne pustim!»

Groga se je moral smejeti, tako mu je dela dobro ta mlada svežina.

«Če ne, bom pa še jaz jokala!»

«Kaj boš jokala,» jo je zavrnil Groga, «saj ostanejo mati pri tebi?!»

Otrok je premislil, potem pa važno in odločno rekel:

«To je že dobro! Ali kje pa naj potem midve dobiva očeta, kaj?»

Vprašanje je bilo ob tej pristrani otroški resnosti tako, da so se smejali vsi trije.

Tako so Ocepkovi preživljali tisto zimo. Vsak dan je bilo, kakor da bolj in bolj priraščajo drug na drugega.

Franca je medtem bolj ko kdajkoli začela ljubiti samoto. Imela je toliko opravka sama s seboj, da ji čas zdaj ni bil nikoli predolg. In bolj in bolj je razmišljala o svoji mladosti in o tem, kako si je brhki tesač Janez želel njene ljubezni. — Kam je neki izginil, da ga ni vsa ta dolga leta nič na izpregled? Ali si je daleč kje izbral drugo, ki ne zamečuje brhkega mladeniča, dasi nima svojega doma? ... Ali je morda celo že pod zemljo in je rešen vseh težav in bridkosti? ... Ali pa morda še samotari kje in misli nanjo, ki ga je tolažila s potrpljenjem, dokler se ni zavezala z drugim, ki je bil betežen in star? ...

Svečnica je že prišla, Grogove smrti pa v Gričih le še niso pričakali. V cerkev še ni mogel, doma je pa za silo celo hodil po hiši.

Ko se je Franca z malo vrnila od maše z blagoslovljenimi svečkami, se je spomnila Matildka:

«Oče, veste, kaj sem slišala?»

«Kaj?»

«Danes lahko izvemo, kdo bo najdel živel —»

«Res? Kako?»

Matildka je povedala, da je treba pripraviti toliko enakih koscev sveče, kolikor ljudi hoče skrivnost izvedeti. Svečke je nato treba hkratu prižgati. Tistemu, ki pogori najprej, je prvemu namenjena smrt.

«Oh, otrok neumni», je branila Franca, oče Metlak pa:

«No, kar poskusimo!»

Res so pripravili tri kosce svečke in jih hkratu prižgali, svečke pa so gorele tako enakomerno, da je bilo težko reči, čigava je pogorela prva.

«Moja že ni», se je veselila Matildka, ki ni mogla slutiti, kako mrke igre si je bila zaželela.

«Moja je bila prva, moja,» je dejal oče Groga, «saj je tudi prav tako.»

In proti ženi:

«Kam bi pa mladi šli, ako se stari ne bi odmikali?!»

Franca se je prestrašila zaradi svojih misli.

«Kako pa govoriš danes?» je rekla s plahim glasom.

Groga se je nasmehnil:

«No, no, ali ni res tako? Kar pomisli, koliko jih je po Gričih mojih let, pa boš videla, kam kaže pot!»

(Dalje prihodnjič.)

Kakšne posledice je imela brezposelnost za tuje delavce?

Brezposelnost je zadela 20.000 do 25.000 tujih delavcev. Veliko število nadpotrebnih delavcev je iz Francije odpotovalo. Toda to so bili po večini italijanski in belgijski delavci, torej pripadniki Franciji neposredno sosednih držav.

V kolikor pa gre za delavstvo iz oddaljenejših držav, je pa treba ugotoviti, da so v njih pri-merih poskrbeli njihovi konzulati za to, da so mogli odpotovati domov. Toda takih primerov, vsaj povprečno, ni bilo mnogo. Mnogo brezposelnih tujih delavcev pa se je pretolklo skozi suhe mesece in ostali so v Franciji, da počakajo na zopetno delo.

Generalna priseljeniška družba je poskrbela za to, da je nekoliko tisoč inozemskih delavcev, ki so prehodno izgubili delo, našlo zaposlenje. Če pa pomislimo, da se med tujimi delavci nahajajo razni elementi, nekateri zelo nezanesljivi, t. j. ljudje, ki se vedno ogibajo delu, in če po-

mislimo, da prihaja v Francijo znatno število takih ljudi, potem lahko mirno rečemo, da brezposelnost inozemskega delavstva ni prekruto zadela.

Kaj je storila vlada in uradi?

Vsa večja mesta so zelo razširila investicijski program, da odpomorejo brezposelnosti. Nekatera izmed njih so doprinesla naravnost žrtve. V kolikor pa se tiče vlade same, poudarjam, da je bil vsak tujerodni delavec, ki je hotel domov, po vladni naredbi prepeljan zastoj do francoske meje. Polovico izdatkov je trpelo železniško, polovico pa ministrstvo za javna dela.

Če hočem govoriti odkrito, moram reči, da nobeno zlo ni brez svoje dobre strani. Brezposelnost je prisilila celo vrsto Alžircev in Maročanov k povratku v njihovo domovino in mi smo tako ubili z enim udarcem dve muhi. Alžir in Maroko imata več delovnih sil, Francija pa, posebno Pariz, ne trpi več toliko pod prilivom nekvalificiranih in nezanesljivih ljudi.

Politični pregled.

Zakaj imajo čas in zakaj ga nimajo. Ljubljanska oblastna skupščina bi morala na svoji zadnji seji obravnavati še nekatere zelo važne predloge, ki si jih je osvojil odsek za socialne zadeve. Med temi predlogi je bil predlog glede preskrbe onemoglih siromakov, dalje predlog glede izposlovanja polovične železniške vožnje delavcem, glede socialne zaščite rudarjev itd. Predsednik skupščine je pa te važne predloge odstavil z dnevnega reda z motivacijo, da bo kmalu dvanajsta ura, da mora sejo zaključiti, da se bodo lahko zunanji poslanci odpeljali domov. Takoj nato je pa dal besedo načelniku kluba SLS dr. Breclju, ki je v polurnem govoru iznašal prazne polemične marne proti opoziciji, in poslancu Mazovcu, ki se je na dolgo in široko pritoževal proti časopisnim poročilom. Za ti dve nepotrebni govoranci je bilo dovolj časa, ni pa bilo časa za to, da se obravnava predlogi socialnega odseka, ki bi bili lahko sprejeti najmanj v istem času, kot sta ga gg. dr. Breclj in Mazovec porabila za neumestna politična zabavljanja. Klerikalci so še ob zaključku zasedanja oblastne skupščine pokazali, da se jim zdi vse drugo veliko važnejše, kakor pa reševati socialna vprašanja.

Ljudje in živina. V ljubljanski oblastni skupščini je tov. Ivan Tavčar stavil predlog, da prevzame oblastni odbor inicijativo za ustvaritev početkov za zavarovanje delavcev v primeru starosti in onemoglosti. Klerikalci so se z vsemi mogočimi izgovori branili sprejeti predlog tov. Tavčarja, češ, da je zavarovanje težko izvedljivo in da ni denarja. Končno so se dali klerikalci po dolgih debatah le pogovoriti, da skliče oblastni odbor anketo, ki naj prouči s sodelovanjem mariborske oblastne skupščine vprašanje starostnega zavarovanja. Zanimivo pa je, da je bil v istem zasedanju oblastne skupščine stavljen s klerikalne strani predlog, da oblastni odbor prouči vprašanje zavarovanja za živino. O tem predlogu pa niso klerikalci nič debatirali in nihče se ni oglasil, da ni izvedljivo, če je ta problem tudi združen z denarnimi žrtvami. Klerikalci so paš mnenja, da se za živino lahko dobi denar iz sredstev oblastne skupščine, dočim se pa za rezeve delavce dobre že same obljube klerikalnih agitatorjev na delavskih shodih ob času volitev, ko love glasove.

T. P. D. pred oblastno skupščino. Ob priliki razprave o neznosnih mezdah in socialnih razmerah v rudnikih Trboveljske premogokopne družbe je tov. Tavčar v obširnem govoru temeljito obrazložil gospodarstvo TPD in njeno nesocialno ravnanje z rudarji. Med drugim je ugotovil, da je TPD še vedno v tujih nemških rokah in da se o njeni gospodarski politiki odločuje na

Dunaju. Tuji agenti služijo pri TPD ogromne vsote za dobavljeno blago, ravnatelji TPD vlečejo po 250.000 Din tantijem na leto, dočim pa rudarje, ki ji dajejo vsa bogastva, plačuje TPD s sramotnimi 600 dinarji na mesec. TPD se vedno izgovarja, da je v težavnem finančnem položaju in da zato ne more zvišati mezd, v resnici pa izkazuje vsako leto milijonske profite, ki jih skriva v svoji bilanci pred javnostjo pod različnimi naslovi. Na podlagi številk je ugotovljeno, da plačuje TPD delavstvo slabše, kakor v mirni dobi, da prodaja tudi premog dražje kot v mirni dobi in da dela velike dobičke in pomnožuje vrednost obrata s stomilijonskimi investicijami. Absolutno se mora izzvati nad TPD pritisk, da gre s cenami za premog navzdol in z mezdami navzgor. Če bi šla TPD s cenami navzdol, potem bi lahko tudi zvečala svojo produkcijo, ker bi lahko na stotisoče ton premoga placirala v Sremu in Vojvodini. — Vzpričo dokumentarnih navedb tov. Tavčarja so klerikalci pristali na to, da skliče oblastni odbor anketo, na kateri se prouči stanje naše premogokopne industrije in ukrene vse potrebno, da se vendar enkrat zboljša bedni položaj slovenskega rudarja.

Kanceliparagraf. V zakonodajnem odboru se obravnava načrt novega kazenskega zakona. S 17 proti 4 glasovom je bil z malimi spremembami sprejet od vlade predloženi načrt. Med drugim vsebuje novi kazenski zakonik tudi tako zvani kanceliparagraf, ki določuje: «Verski predstavniki, ki v strankarske svrhe zlorablajo svojo duhovno oblast v verskih molitnicah (svetiščih) ali člankih (spisih) verskega značaja ali sicer pri izvrševanju svoje službe, se kaznujejo z zaporom do dveh let ali denarno kaznijo.» Sprejetju tega določila so se zelo upirali klerikalci, ki zidajo svojo politično moč z agitacijo po cerkvah. — Dalje je bilo sprejeto v novem kazenskem zakonu določilo, ki predvideva najstrožje kazni za one, ki bi bili spoznani krivim, da so zagrešili koruptivno dejanje pri pogodbah z državo ali samoupravnimi telesi. — Zadnji čas je, da se odpravi pri nas duševna korupcija po cerkvah in materijelna korupcija v državnih ustanovah. Zakon bodi proti obema sortama korupcionistov neizprosni!

Svetovna gospodarska konferenca v Ženevi se je otvorila 4. t. m. pod predsedstvom bivšega belgijskega ministrskega predsednika Theunisa. Zastopanih je na konferenci 43 držav, s 1100 delegati in 350 eksperti. Na konferenci se obravnava aktualna vprašanja, zadevajoča industrijo, trgovino in poljedelstvo. Konferenca bo le posvetovalnega značaja.

Zakon o delavskih strokovnih organizacijah na Angleškem. Konservativna angleška vlada je predložila parlamentu zakonski načrt glede delavskih strokovnih organizacij, katerega namen je: 1.) Splošna stavka je nepostavna in nihče ne sme biti kaznovan, ker se stavke ni hotel udeležiti. 2.) Strahovanje je nepostavno in nihče ne sme biti z grožnjami prisiljen, da zapusti delo. 3.) Nihče ne sme biti prisiljen, da proti svoji volji plačuje doneske za politične stranke. 4.) Vsakdo, ki stopi v državno službo, mora obljubiti nedeljeno zvestobo državi. — Proti zakonu se srdito bore delavski zastopniki v parlamentu in ga označujejo kot reakcionarnega s tendenco, da se oslabi delavsko gibanje, ki je vedno silnejše na Angleškem. — Nedvomno je pa, da bo konservativna večina angleškega parlamenta sprejela zakon.

K politični situaciji. Pred dnevi se je vršila pod predsedstvom kralja seja ministrskega sveta. Kaj se je na seji razpravljalo, ni znano. Ko so odhajali od kronskega sveta ministri, so izjavljali, da so govorili o običajnih resortnih zadevah. Seveda jim pa tega nihče ni verjel, ker se kronski svet sklicuje le v izredno važnih primerih. Konflikt z Italijo se še ni ublažil. Posredne vojne nevarnosti ni, vendar pa ni odveč velika pozornost, da nas Italija ne preseneti z diplomatskimi akcijami, ki bi ogrozile bitne interese naše države. V naše dobro je pred vsem svetom razkrinkana italijanska laž, da ima Jugoslavija namen kršiti na Balkanu mir. Kronski svet je sedaj gotovo razpravljal o naših zunanjepolitičnih odnosih in dal direktive ministrstvu za zunanje zadeve. Dalje je bil nedvomno predmet razprav na kronskem svetu zamolani notranjepolitični položaj sedanje vlade. Vukičević je sondiral teren že pri raznih predstavnikih strank, da okrepi položaj svoje vlade. Do sedaj pa še ni prišlo do nobenih zaključkov, katera politična skupina bi se vstopila v vlado. Prevladuje mnenje, da se parlament ne sestane več, ampak da bodo 1. avgusta razpisane volitve. V radikalni stranki se vrše običajni zakulisni boji za položaje. Vukičević ima namen posebno udariti pašičevce in jim onemogočiti izvolitev. Tudi v Davidovičevi demokratski stranki ni vse zadovoljno z novo vladino taktiko strankinih voditeljev. Prefekli teden je podpredsednik demokratske stranke dr. Krstelj izstopil iz glavnega odbora. Poroča se, da se bo dr. Krstelju pridružilo še več somišljenikov in bi se s tem v Davidovičevi stranki pričel razkol, ki bi imel nedogledne posledice za opredelitev političnih sil v naši državi.

Narodna-strokovna zveza.

SLADKI VRH. V nedeljo 8. maja priredi podružnica Narodno-strokovne zveze ob 1. uri popoldne pri posestniku Doklu svoj občni zbor, na katerega vabimo vse člane in članice. Poroča okrožni tajnik tov. Tumpej iz Maribora. Radi važnosti dnevnega reda je udeležba za vse obvezna.

LITIJA. Tukajšnja podružnica Narodnostrokovne zveze ima v nedeljo 15. t. m. ob 10. uri popoldne v prostorih na «Pošti» svoj občni zbor. Dnevni red: 1.) Poročilo predsedstva. 2.) Poročilo tajnika. 3.) Poročilo blagajnika. 4.) Poročilo delegata centrale. 5.) Volitve novega odbora. Vabimo vse članstvo, da se udeleži tega zelo važnega občnega zbora polnoštevilno.

TRBOVLJE. Podružnica Narodnostrokovne zveze v Trbovljah priredi svojo majsko veselico v nedeljo 15. maja t. l. ob 3. uri popoldne v vseh prostorih pri Pravdiču. Svira priznani tamburaški zbor «Bratstva» iz Zagorja. Na programu so poleg plesa še druge zanimive točke. Čisti dobiček je namenjen fondu brezposelnih in bolnih članov. Odbor vabi k polnoštevilni udeležbi.

Tedenske vesti.

* **Zborovanje slovenskih novinarjev v Celju.** V nedeljo 8. t. m. bo v Celju občni zbor Jugoslovenskega združenja, sekcije Ljubljana. Zborovanje, katerega se bo udeležilo tudi nekaj zagrebških članov, bo dopoldne v magistratni posvetovalnici. Po skupnem obedu, ki bo ob pol dveh popoldne, bodo posetili celjski grad.

* **Brezalkoholna uporaba sadja in grozdja.** Alkoholizem je posebno za naš narod najpogubnejša socialna bolezen, ki ruši temelje posamezniku, družini, v občini in državi. Pozdraviti je zato, da namerava tudi letos «Brezalkoholna produkcija» prirediti več tečajev, na katerih se bo obravnavalo najvažnejše o brezalkoholnem gospodarstvu (vkuhanje, sušenje, pridelovanje brezalkoholnih sadnih in grozdnih sokov v domačem gospodarstvu in v obratih; ohranjanje svežega sadja in grozdja; organizacija prodaje teh pridelkov in izdelkov itd.). **Kdor se želi I. tečaja (o priliki velesojma) dne 4. julija t. l. udeležiti, naj to javi po dopisnici «Brezalkoholna produkcija», Ljubljana, Poljanski nasip 10.**

* **Vodnikov družbi** še mnogo poverjenikov ni poslalo nabiralnih pol. Ker čas poteka, jih nujno pozivamo, da brez nadaljnjega store dolžnost, ki so jo prevzeli, in takoj pošljejo nabiralne pole in denar vodstvu, da more določiti naklado družbenih knjig za tekoče leto. Naj pri tem uvažujejo, da bo imela družba občutno škodo, ako ne bo dobila pravočasno članarine. Pripominjamo, da bo priobčila Vodnikova pratika slike onih poverjenikov, katerih delo bo najuspešnejše in ki bodo nabrali največ novih članov. Kakor smo že svoječasno poročali, je pristopil k Vodnikovi družbi kot ustanovnik Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander, kar je za družbo največje odlikovanje. Vsak narodno misleči Slovenec, vsaka zavedna Slovenka bodi član Vodnikove družbe.

* **Smrt dveh koroških narodnih duhovnikov beguncev.** Pri Sv. Juriju v Slovenskih gorah je umrl znani koroški rojak prošt g. Gregor Einspieler. Prošt Einspieler je deloval kot odločen narodnjak na Koroškem v Podkloštru in pozneje v Tinjah, odkoder je moral leta 1919. bežati pred nemškim navalom in je prišel brez vsakega imetja kot begunec v Slovenijo, kjer je živel od miloščine zasebnikov in podpore «Gospodstva Zvona». Šele junija leta 1922. mu je škof Napotnik podelil župnijo pri Sv. Juriju v Slovenskih gorah. — Minuli petek je umrl v ljubljanskem Leonišču po daljšem bolehanju širok Slovenije znani koroški narodnjak župnik g. Ante Gabron. Doživel je starost 70 let. Mož, ki je dolga leta vneto deloval med koroškimi Slovenci in jih vzpodbujal k ljubezni do lastnega naroda, je moral po plebiscitu zapustiti koroška tla in se zateči v svobodno domovino. Tu ni našel, kakor prošt Einspieler, pri cerkvenih oblastvih tistega razumevanja za svoj položaj, ki ga je pričakoval. Šteli so mu v zlo tudi to, da je bil širokosrčen, versko in strankarsko strpen duhovnik. Nazadnje se je starega duhovnika usmilil zagrebški nadškof in mu dal neko siromašno župnijo na Hrvaškem. Tu je zbolel in prišel v Ljubljano, kjer se ga je usmilila smrt. — Bodi obema narodnima duhovnikoma ohranjen časten spomin!

* **Ponovni pregled invalidov.** V začetku meseca julija se bo ponovno vršil obvezni komisijski pregled invalidov. Onim invalidom, ki bodo imeli dajlšo pot, se bodo povrnila potni stroški.

* **Slovenija na zborovanju jugoslovenskih mest.** V dneh 7., 8. in 9. t. m. se bo vršil v Zagrebu kongres zastopnikov jugoslovenskih mest. Iz Slovenije bodo na kongresu zastopana štiri avtonomna mesta: Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj.

* **Prijazen sprejem nemških avtomobilistov in motociklistov v Sloveniji.** Skozi Slovenijo so te dni potovali avtomobilisti nemškega avtomobilskega kluba. V Ljubljani so jim pripravili ljub-

ljanski avtomobilski sportniki izredno prisrčen sprejem. Povsod, kjer so se vozili, jih je naše ljudstvo prijazno pozdravljalo. Tudi goste je ta neprisiljen in ljubezniv sprejem zelo očaral. Ponovno so ljudem poudarjali, da takega sprejema niso pričakovali.

* **Polet dveh naših letalcev v Indijo.** Te dni sta poletela dva naša letalca Sondermayer in Bajdak v Pariz in iz Pariza v Bombay v Indijo, kamor sta srečno prispela. Sedaj se vračata nazaj v Novi Sad. Med potjo bosta pristala v Beogradu, kjer se jima pripravlja svečan sprejem.

* **Lep sprejem naših železničarjev v Bolgariji.** Večja skupina jugoslovenskih železničarjev, ki je posetila Carigrad, je bila na svojem povratku v Bolgariji povsod sprejeta prav prisrčno.

* **Cene soli znižane.** Pred nekaj dnevi je monopolna uprava brzojavno obvestila vsa monopolna skladišča soli, da je odobreno znižanje monopolne takse za sol. Zaradi tega se zniža cena kuhinjski soli za 20 odstotkov. Istočasno se zniža tudi odškodnina za vreče od 16 na 12 dinarjev. Monopolna skladišča soli so ustavila oddajo soli, dokler ne dobe še pismenega navodila, ki je morda že prispelo.

* **Požar v Cerkljah.** Prejšnji četrtek je nastal v Cerkljah pri posestniku g. Bitingerju požar, ki je popolnoma vpepelil dvoje gospodarskih poslopij.

* **Rešitev v zadnjem hipu.** Iz Zagorja ob Savi poročajo: Te dni je padla petletna deklica rudarja Bervarja na rudniškem mostu v potok Medijo. Slučajno je prišel mimo monter g. Bele, skočil v vodo in rešil deklico gotove smrti.

* **Bel som v Kolpi.** V reki Kolpi je ujel te dni neki ribič soma, dolgega 30 cm, popolnoma belega, ter ga prinesel na trg v Karlovac. Ljudje so se zbirali okoli redke živali, kakršne ne pomnijo niti najstarejši ljudje. Slučajno je prišel mimo profesor Močnjak, ki je ribiča zaprosil, naj pokloni belega soma gimnazijski zbirki, kar je ribič rad storil, ker praznovorni svet ni hotel kupiti take ribe.

* **Ustrelil svojo izvoljenko in nato samega sebe.** Na Vodnikovi cesti v Spodnji Šiški se je odigrala 3. t. m. zvečer strašna ljubavna žaloigra. Šofer Hudovernik, doma z Bleda, se je sprehajal s svojo izvoljenko po Vodnikovi cesti. Hudovernik je menda očital svojemu dekletu, da ga ne mara. Po kratkem razgovoru mu je dekle odgovorilo, da ga res ne mara in da mu odpoveduje ljubezen. Podoba je, da je šofer Hudovernik že dalje časa nosil s seboj misel, da v primeru odpovedi in nesrečnega izida svoje vroče ljubezni stori nagel konec. Sredi mirnega razgovora, ki je potekel brez prepira, je potegnil samokres in ustrelil najprej proti svojemu dekletu in nato položil cev samokresa na svoje sence in izstrelil. Učinek je bil katastrofalen. Hudovernik se je zgrudil s prestreljenimi možgani naglo na tla, dočim je dekle ostalo na nogah ter še prve hipe nekaj govorilo. Kmalu pa se ji je razlil gost curek krvi po obrazu, nakar je padla v nezavest. Dekle se piše Sidonija Kramarjeva in je stara komaj 16 let. Njena mati živi v Sv. Petru pod Sv. Gorami na Štajerskem. Mladostna Sidonija je bivala v Ljubljani pri svoji teti Šotlerjevi in je bila vajenka pri Severju. Ranjenko so prepeljali v bolnico.

* **Dvorazredna trgovska šola v Trbovljah.** Trboveljska občina se je pred kratkim obrnila na pristojni ministrstvu v Beograd s prošnjo, da se dovoli v Trbovljah ustanovitev dvorazredne trgovske šole. V Trbovljah namreč zahtevajo trgovci od učencev kot predizobrazbo dovršeno meščansko šolo. Doslej so ti učenci hodili v obrtno-nadaljevalno šolo, kjer so se poučevali skupno z učenci z dosti manjšo izobrazbo. Razumljivo je, da ni imel tako pouk za trgovske vajence nobene zmisla. Prosvetno kakor tudi trgovsko mini-

strstvo sta upoštevali tehtne razloge in ustanovitev dvorazredne trgovske šole dovolili.

* **Otrok zakrivil avtomobilsko nesrečo.** Te dni proti večeru se je pripetila v Kranju radi nepazljivosti otroka avtomobilska nezgoda, ki bi kmalu zahtevala človeško žrtev. Ob cesti skozi mesto je stalo mnogo občinstva, ki je opazovalo nemške avtomobiliste. Medtem je pripeljal po cesti avto g. Kuneja iz Celja z inženirjem g. Petrom Majdičem. V tem hipu je neki otrok blizu Puškarne stopil preko ceste. G. Kunej je avto tik pred otrokom z zavoro ustavil s tako silo, da je počila pnevmatika na zadnjem kolesu in je avto zavil na levo in se z vso silo zaletel v kamenita vrata Puškarne. Avto se je na sprednjih kolesih tako močno poškodoval, da ni bil več poraben za nadaljnjo vožnjo. Otrok pa je bil le malo opraskan. Pazite na otroke!

* **Zlobna roka zanetila požar.** Dne 20. aprila je zgorelo v Črni podstrešje Drogenikove gostilne in zraven stoječi skedenj, napolnjen s senom. Ogenj, ki je nastal v poslopju na treh mestih hkrati, je bil nedvomno podtaknjen. Orožništvo iz Črne je aretiralo nekega možaka, ki je osumljen zločina. Le domačim gasilcem in gasilnemu društvu iz Mušenika se je zahvaliti, da je bil ogenj omejen.

* **Velika poštna poneverba v Rogaški Slatini.** Kriminalnim organom ljubljanske policijske direkcije se je pred kratkim posrečilo na glavnem kolodvoru prijeti 35letnega poštnega upravnika Alberta Gabriča. Proti njemu je bila izdana tirailica zaradi poneverbe državnega denarja na pošti v Rogaški Slatini, kjer je omenjeni služboval nekaj mesecev. Poneveril je 41.000 Din.

* **Zgodaj sta zašli na kriva pota.** Ljubljanska policija je te dni prišla dve zelo mladi deklici, ki sta zabredli na slaba pota in jima delo več ne diši. Po mestu se je že dalje časa potepala ljubljanka 15letna Pepca. Učila se je pri neki šivilji, toda raje je ubogala prijateljice, z njimi postopala in kljub svoji rosnosti mladosti lovila moške. Druga aretirana grešnica Štefka je hotela prenočiti z nekim moškim v nekem prenočišču v Kolodvorski ulici. Prišel pa je tja stražnik. Moški je pobegnil, Štefka, ki ima šele 17 let, pa se je skrila na dvorišče, kjer so jo pozneje iztaknili in zaprli. Ljubljana postaja vse preveč velemestna po slabi strani.

Dopisi.

POLJČANE. Prvič po svetovni vojni je v našem mestu dobil 1. maj pravi pomen delavskega praznika. Prvič se je v našem mestu oglasila beseda narodno-zavednega delavca, ki je dvignil svoj glas po svoji podružnici, Narodno-strokovni zvezi. Shod na vrtu g. Grundnerja se je vršil v najlepšem redu in pokazal je najboljšo složnost vseh navzočih, posebno v odobravanju izvajanj govornika. Popoldanski družabni sestanek se je obnesel nad vsako pričakovanje. Ta večer ostane v neizbrisnem spominu vsem, ker je minil v najlepši harmoniji vseh slojev, ki so se našega slavlja udeležili. Mi smo ponosni in veseli na naš moralni uspeh naše mlade podružnice, v kateri so zastopani vsi oni, ki si z delom svojih rok služijo vsakdanji kruh. Vsi ti morajo ostati naši in se nam pridružiti pri vsaki akciji. Naj omenimo še, da je vladala na vsej prireditvi prisrčna družabnost in neprisiljena zabava, ki je končala mirno in je v Poljčanah še ni bilo. Da je naša prireditev tako sijajno uspela, gre predvsem najlepša zahvala tamburaškemu odseku Narodnega glasbenega društva «Zvon», ki je s svojo ubrano glasbo neumorno sodeloval. S tem nastopom je društvo pokazalo, da vlada v njegovih vrstah napredni duh in socialnost, ker je na prireditvi sodelovalo brezplačno. V Poljčanah si želimo še več tako lepih prireditev. Želimo si pa tudi, da bi napredno delavstvo pristopilo korporativno v naše vrste. — P.

Pogovor o tem in onem.

Na otoku Borneu se nahaja 20.000 bivših ujetnikov.

Že devet let bo kmalu poteklo, odkar se je nehala svetovna vojna, a še se vračajo vojni ujetniki, ki jim ni bilo mogoče priti prej domov. Ujetniki, ki prihajajo iz daljnih pokrajin Sibirije, pripovedujejo, da je tam še vedno mnogo bivših Avstrijcev, ki se bodisi zaradi pomanjkanja sredstev, bodisi iz drugih razlogov ne morejo vrniti. Kako daleč po svetu so raztreseni bivši avstrijski vojaki, priča zgodba treh Rumunov iz aradskega okraja v Erdelju, ki so služili v avstrijski vojski.

Rumunski kmet Jakob Vit je odrinil v aprilu leta 1916. na gališko fronto ter je bil junija meseca istega leta ujet. Skupno z 230 drugimi ujetniki so ga poslali v Sibirijo. Tam je opravljal poljska dela in drvaril po gozdovih do leta 1918., ko so ga nekega dne na meji zajeli Japonci in skupno z drugimi odvedli v Mandžurijo, kjer so obstojala velikanska taborišča za ujetnike. V začetku leta 1919. pa so jih nekega dne zbrali ter odvedli na otok Borneo, kjer se je nahajalo 28.000 ujetnikov, večinoma avstrijskih vojakov. Zaposleni so bili po pragozdovih, pa tudi v pristaniščih, kjer so morali opravljati najtežja dela. Okrog 2000 jih je od prevelikih naporov umrlo. Hrana je bila zelo slaba in nezadostna, obstojala je večinoma iz nekuhanega riža. Meso so dobivali le redko.

Lansko leto so 24 ujetnikov poslali v neko obmorsko mesto, kjer bi bili morali nalagati premog. Ker ni bilo strogega nadzorstva, so se domenili, da pobegnejo. Posrečilo se jim je, da so na malih ladjah posamezno dospeli v Indijo in od tam po nevarnih in neznanih krajih v Perzijo. Stradajoči in prenašajoči največje napore so večinoma peš prehodili Rusijo, Nemčijo in dospeli po enem letu na Češkoslovaško, kjer so pri tamšnjem konzulatu dobili podporo in potnico za potovanje v domovino.

Doma so jih smatrali že davno za mrtve in nihče ni več računal na njihov povratek. Sedaj jih posečajo vdove in zapuščene žene ter povprašujejo po svojih možih, o katerih že leta sem nimajo nobenega glasu. Da se nahajajo ujetniki tudi na Borneu, je bilo doslej docela neznano. Po pripovedovanju omenjenih Rumunov je bilo ob njihovem odhodu na otok Borneu še nad 20.000 bivših avstro-ogrskih vojakov, ki se ne morejo vrniti, ker jih oblastva strogo nadzirajo in jim onemogočajo odhod, dočim se smejo v notranjosti otoka svobodno gibati. Omejitev obstoja le v tem, da morajo opravljati odkazano jim delo brezplačno.

Alkohol uničuje človeštvo.

Naigrše na svetu je pijančevanje. Pijanec zavrne človeško dostojnost ter postane živina. Kdo je temu vzrok? Prepogostokrat starši sami, ki že negodne otroke navajajo na pijačo.

V starem času so verjeli, da alkohol krepi telo. Šele novejša doba je začela proti tem zmotam boj. Alkohol ni le ohranitev našega telesa odveč, temveč še celo naravnost škodljiv, ako se človek začne zalivati z njim.

Alkohol so poznali že Arabci v 12. stoletju in od njih je prešla beseda alkohol na današnje čase. To se ve, da čistega alkohola nihče ne pije, ker preveč peče, toda pije se alkohol, mešan z vodo in drugim pod imenom raznega žganja, piva, vina. Kljub temu pa ostane še vedno alkohol, čeprav silno razredčen.

Ako alkohol tudi ne škoduje vselej naravnost in hipno človeškemu telesu, mu je vendar poguben zaradi tega, ker mu uniči, kakor piše učenjak Liebig, notranje moči, katere telo potrebuje za zmagovanje notranjega dela.

Redilne vrednosti alkohol sploh nima. V moki, kolikor jo gre na noževost, je izdatno več hranilne vrednosti kakor v vrčku današnjega najboljše piva.

Žganje ni drugo kakor mamilo, ob katerem revež pozabi, da je lačen, obenem pa mesto hrane uživa svoje lastno zdravje. Alkohol, torej tudi žganje, že v majhni meri zaužit, draži telo in je zaradi tega strup in ne živilo. Da alkohol ne more biti živež, se razvidi že iz tega, ker takoj zagori, kakor hitro pride v naše telo. Naše telo je namreč tako urejeno, da vsako zaužito reč nekako tako predela kakor ogenj netivo v peči ter izločuje izgorke iz sebe. Odpravlja jih deloma skozi čreva in ledvice, deloma pa skozi pljuča na kožo. Prvi so odpadki in voda, drugi sapa, tretji pa pot. Termometer kaže v našem telesu po zaužitju alkohola, naj istega pijemo v vinu, pivu ali žganju, manj telesne toplote kakor navadno. Ta pojav gre na račun otrpjenih živčnih središč in kri prihaja pod hladnejšo vrhno kožo. Zaradi tega nam postanejo tudi lica bolj rdeča. To po pijači ne pomenja nič drugega kakor nekako mrtvoudnost.

Kdor misli, da mu je po zaužitju alkohola res bolj toplo, vara samega sebe. To se mu samo tako dozdeva. Alkohol vedno zmanjšuje telesno toploto. Ako bi alkohol telesno toploto pomnoževal, bi pač ne bilo zmrznilo že toliko pijancev.

Alkohol dalje ovira redno prebavo jedil v našem telesu. Zlasti na tešče ga že prav pičila merica zadostuje, da se 22 do 25 odstotkov ogljenčeve kisline manj izloči iz našega telesa kakor navadno. Želodec žganjarja dostikrat oteče, navadno je pa jutraj ves ožgan, kakor bi bil ves prevlečen z ogljem. Da se po zaužitju žganja navadno izloči manj vode iz našega telesa kakor sicer, nam pove, da se v telesu ni toliko tvarin predelalo kakor sploh. To je vzrok, da pijanci dostikrat zbole na ledvicah. Tudi srce je po zaužitju alkohola prisiljeno delovati huje.

Vemo, da je pijanca težko spreobrniti, ker je pijanec nedostopen za vsak nauk ter neprestano trdi svoje, da mu pijača »nuca«. Tudi delavec na polju pravi, kako silno ga pijača poživila. Vse to je kruta nevednost. Hipna telesna napetost v pijanem stanju se kaj kmalu spremeni v splošno telesno slabost. Sicer pijancev ne bomo spreobračali, pač pa svarimo starše, tudi one, ki so nepoboljšljivi prijatelji alkohola, naj svojim otrokom nikar ne dajajo alkohola — niti po kapljicah. Ako bodo vzgojili otroke za trezne člane človeštva, jim bo to več vrglo kakor največja dota.

★

× Grozna povodenj v Zedinjenih državah. Pred kakšnimi dvema tednoma je ameriški veletoč Mississippi preplaval prostrana zemljišča in povodenj še danes neprestano narašča. Katastrofa, ki je zadela kraje ob tej reki, je ena največjih, kar jih pozna zgodovina Zedinjenih držav. Valovi

rušijo nasip za nasipom in uničevanje je od dne do dne večje. Mesta ob dolnjem toke reke Mississippi preživljajo grozne trenutke. Največja groza se je polastila prebivalcev velikega mesta New Orleansa ob izlivu reke na severni obali mehiškega zaliva. Mesto leži v ravnini in zato se je bati, da bodo valovi večino hiš porušili in odnesli v morje. Prebivalstvo že več noči ni zatislilo oči. Od groze in strahu pred strašnim razdejanjem so mnogi ljudje zblazneli. Gotovo nad 300.000 ljudi je zaradi poplave brez strehe. Kolikor je znano, je okrog 1000 ljudi izginilo v valovih. V poplavljenih krajih so se pojavile nalezljive bolezni in zato je vlada poslala prebivalstvu na pomoč sanitetne oddelke in zdravnike, da preprečijo širjenje malarije in drugih nalezljivih bolezni. Nad poplavljenimi kraji kroži stalno 50 letalcev, ki obveščajo oblastva o stanju vode in pomožne akcije.

× Tihotapski pogreb. Povodom županskih volitev v Chicagu je detektiv ubil proslulega tihotapca Druccija, ki je skušal z orožjem v roki vdreti v volilni lokal. Pogreb ubitega tihotapca je bil veličasten. Njegovi tovariši, večinoma tihotapeci in slična sodrga, so zbrali 10.000 dolarjev za krsto, vozu s krsto je sledilo 12 avtomobilov z venci, čigar vrednost je znašala okoli 30.000 dolarjev (okoli 1.700.000 Din). Ker je bil Drucci veteran iz svetovne vojne, je bil pokopan z vsemi vojaškimi častmi, krsta sama je bila ovita z ameriško zastavo. V žalnem sprevodu je bilo tudi na tisoče tihotapcev in raznih sumljivih elementov iz Chicaga.

× Tiskovne napake. Ko je črkostavec postavljaj besedilo za molitvenik, je pri Kristusovem naročilu »Idite po vsem svetu in učite vse narode« postavil pri zadnji besedici namesto črke »d« črko »b«. — Mož, ki mu je umrla žena, je dal v časopis običajno zahvalo, ki se je začela z besedami: »Zahvaljujem se vsem, ki so izkazali zadnjo čast moji nepozabljeni ženi.« Črkostavec pa je v besedi nepozabljeni zamenjal črko »z« s črko »r«.

× Ženske so se pudrale tudi za časa Abrahama. Sloviti angleški raziskovalec Wolley se je te dni vrnil iz mesta Ur v Babiloniji, kjer je raziskoval spomenike babilonske kulture. Iz tega mesta je baje Abraham potoval v obljubljeno deželo Kanaan. Učenjak je prinesel s seboj 39 zabojev, polnih raznih zgodovinskih predmetov neprecenljive vrednosti. Kakor zatrjuje učenjak, je potek raziskovanja pokazal, da so se pred 6000 leti moški prebivalci mesta Ura šminkali. Uporabljali so rdečila za ustnice ter nosili tudi uhane. Da pa kljub temu niso bili popolnoma pomehkuženi, je razvidno iz tega, da so nosili samo en uhan, ženske pa dva. Na pokopališču v Uru je učenjak nabral 19.000 komadov raznih dragocenih predmetov, med njimi zlate žebelje, šivanke, dleta, krasno izdelane prstane, zapestnice, diademe, verižice, šatulje za manikiranje, glavnike iz slonove kosti, sulice z zlatimi konicami itd., kar priča, da je bila v Babilonu tri tisoč ali štiri tisoč let pred Kristusom kultura na izredno visoki stopnji.

★ LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA ★

Delniška glavnica
Din 50.000.000.—
Rezervni zaklad ca.
Din 10.000.000.—

Centrala: LJUBLJANA, Dunajska c.
PODRUŽNICE:
Brežice Kranj Novo mesto Slovenj-
Celje Logatec Prevalje gradec
Črnomelj Maribor Ptuj Split
Gorica Metković Rakek Trst
Novi Sad Sarajevo

Brzjavni naslov:
Banka Ljubljana
Telefon številka: 26,
413, 502, 503, 504

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

«Dobro, gospodična Burke, vašo ponudbo sprejemem, za uslugo vas bom pa že o prvi priliki primerno nagradil. Sedaj pa dalje. Vi veste, da razpolagam s poljubnimi sredstvi neomejeno, vzemite si, kar potrebujete. O vsem se razgovorite z Billom, čigar mišljenje visoko cenim. Podvzemite vse, da vam uspe, kar so do sedaj moji ljudje zaman poskušali.»

Maggija je videti presrečna.

«Milostivi gospod,» izpregovori z ganljivo vdanostjo, «nikdar naj vam ne bo žal, da ste mi poverili tako zaupno nalogo. Ne bom prej mirovala, dokler ne najdem lopova, in tudi kasneje vas hočem po svojih skromnih zmožnostih podpirati pri vaših podjetjih.»

Mož s krinko prijazno prikima, rekoč:

«Popolnoma vam zaupam, gospodična Burke,» pristavi resno, «vem, da boste v polni meri in z največjo vnemo izvršili dolžnosti, ki ste jih prostovoljno prevzeli. Ni prvi primer, da mi je v podporo lepa deklica. Bessy Long, soproga mojega prijatelja, nekoč moja najhujša sovražnica, mi je bila kasneje izborna pomoč, ki sem jo pogosto prav težko pogrešal. Prepričan sem, da esm našel v vaši osebi zaželeno nadomestilo za Bessy.»

Deklica stiska svoji roki na valjuče prsi ter skuša prikriti razburjenost, ki valovi v njenem srcu. Iz oči ji odseva zagoneten pogled, ki ga pa mož s krinko, zaprtjen v svoje misli, ne opazi. Nov žarek upanja mu sedaj zasije v srcu. Kar doslej ni uspelo njegovim ljudem, morda uspe Maggiji: rešiti zagonetko, kje se nahaja grob njegove ljubljene Allene. Da, lepa ženska ima na razpolago dokaj sredstev, ki ostanejo drugim prikrita, tega se v polni meri zaveda tudi mož s krinko. Saj ga je o tem le predobro uveril grozen boj, ki ga že toliko časa brez vidnega uspeha bije s Terezo in njeno prijateljico. Toda odnehati ne mara, hoče tudi ti dve pustolovki dobiti v pest ter ju grozno kaznovati za njune zločine. Čim izvrši to, potem mu je vseeno, kaj še prinese bodočnost. Kot maščevalec, kot zaščitnik onih, katerih nedolžnost je v nevarnosti, hoče potem živeti kjerkoli si bode; če v Londonu ali kje drugje, to bodo pokazale prilike. Saj je povsod na širnem svetu dovolj lopovov, ki na tihem in skrivoma vrše svoj poguben posel. Povsod more nuditi nesrečnim žrtvam svojo pomoč, lahkožive zapeljivce obeh spolov pa kaznovati kot zaslužijo.

Maggija stoji še vedno pri vratih. Videti je, da pazi na vso kretnjo moža s krinko, iz njenih žarečih oči odseva odkritosrčno občudovanje tega zagonetnega moža, da, še več je mogoče razbrati iz njih, — če se je le za hip obrnil od nje.

Končno pritisne mož s krinko na električni zvonec. Ko nekaj trenutkov nato vstopi v sobo Bill, se ne malo začudi, da naleti Maggijo pri njem. Mož s krinko mu v kratkih besedah razodene načrt, ki ga bo izvedla mlada deklica, potem pa se o obilo obetajočem podvzetju razgovarja z obema do vseh podrobnosti. Podvzetje mora dovesti do uspeha. Pustolovca v osebi bankirja Alfreda Bella čaka usoda, kakršne si pač ne nadeja.

V kavarni Chantant.

«Ah, novo angažirana pevka je že tu! Krasna, očarljiva deklica! Aha, danes že prvič poje. — Kako krasen glas ima, prava operna pevka!»

Tako in podobno šepetanje in šelestanje gre po dvorani, ko je Maud Hopkins prvič nastopila na odru v svojem novem poklicu ter s čistim, jasnim glasom pelja eno sladkodonečih, otožnih škotskih narodnih pesmi.

Splošno se je opazilo, da je bila nova, lepa pevka kljub obleki, ki je bila nalašč narejena za nastope na odru, vendarle prav spodobno oblečena. Toda uboga deklica je s tem dosegla ravno nasprotno, kar je bila njena namera. Vsi gostje so se naravnost divili njeni naravni ljubečnosti. Posebno pozorno in z velikim občudovanjem pa je motril lepo deklico elegantno oblečen, mlad gospod, ki je nepremično z žarečimi očmi

buljil v njo ter s polietno pozornostjo sledil vsaki njeni kretnji. Ta gospod je bil Alfred, znani pustolovec, po čigar posredovanju je uboga deklica dobila službo pri varijeteju.

Sedaj pazno čuva svojo žrtev. Gospa ravnateljica Miller mu je ipak obljubila, da bo tako uredila, da ne bo lepa deklica z nobenim izmed gostov prišla v stik. In svojo obljubo je lokava gospa tudi držala. Tik preden je imela Maud stopiti na oder, je stopila k njej ter jo vljudno opozorila, da naj se vabilom gospodov ne odzove, če bi jo kateri pozval k mizi ter ji ponudil kozarec pijače. Nedolžna Maud je kaj rada ustregla njeni želji. Tudi je bila uboga deklica zbog tega opozorila tembolj uverjena, da ji hoče gospa Miller v resnici le dobro, v čemer pa se je Maud kruto varala, kar bodo pokazali bodoči dogodki.

S kakimi občutki je pela uboga deklica? Ne glede na to, da ji je bilo naravnost mučno prednašati otožne pesmi pred množico smejočih in popivajočih gostov, je imela sprva občutek, da sploh ne bo mogla spraviti glasu iz grla ob pogledu na obraze teh lahkoživcev, ki so tako pohotno, tako drzno upirali v njo svoje oči. Toda takoj se ji že zopet pojavi pred očmi obledeli obraz bolehnega brata, odpre ustnice, po dvorani odmeva njen čisti glas, saj je edina možnost, da reši brata gotove smrti, ki ga čaka, ako ne dobi boljše postrežbe in nege.

Sedaj je odpela otožnomilo pesmico. Gromovit aplavz odmeva po dvorani, ko se umakne z odra, znak, da je pesmica napravila najboljši vtis, česar lahkoživci niso bili vajeni slišati na tem odru.

«Bravo! — Izborna! — Odlično!» se čujejo glasovi. «Gospodična, ali smem biti tako prost ter vas vljudno povabiti na kozarec vina? Prosim!»

S temi besedami stopi eden lahkoživcev k odru ter se vljudno prikloni deklici. Toda Maud se njegovemu povabilu ne odzove. Zdi se, da je vabilo docela preslišala.

«Nekako prevzetna in nedostopna je videti,» se suslja tu pa tam, «no, pa to bo že minulo. Ah, vendar enkrat zopet nekaj novega, svežega, nekoliko prevzetnosti in nedostopnosti vedno le še bolj draži živce.»

Alfred, ki sedi spredaj tik odra, se na tihem zadovoljno smehlja. Naj si drugi mislijo in govoré, kar hočejo, Maud bo in ostane vsekakor njegova. Pri njegovi mizi sedita še dva gospoda, ki se ne malo hudujeta radi odbijajočega zadržanja lepe pevke.

«Aha, ta hoče imeti več kot le kozarec vina, tudi prav,» reče eden ter se skloni proti odru.

«Gospodična,» pokliče tiho, «kaj pa menite, če vas po končani predstavi povabim na večerjo, izvrstno, kaj?»

Nobenega odgovora. Maud lista po notah, videti je, da je vprašanje popolnoma preslišala. Gospod postaja vedno bolj nejevoljen, svoje smelo povabilo ponovi še parkrat. Toda deklica niti ne obrne svoje ljubke glave.

«Mislim, da je gluha,» reče gospod slednjič ves divji. In njegova nejevolja se še poveča, ko vidi, da se Alfred zadovoljno smehlja.

«Gospod — ali me hočete celo zasmehovati?» nahruji bankirja Alfreda.

«To ravno ne, pač pa vas pustim venkaj vreči, če se še enkrat drznete nagovoriti me, ne da bi vas vprašal,» odvrne pustolovec ravnodušno.

Zdi se, da bi se imela grožnja takoj uresničiti, kajti eden krepkih natakarev-črncev se takoj pojavi poleg Alfreda, ki svojega nasprotnika dokaj zaničljivo motri. Ta se peni od jeze, vendar pa takoj uvidi, da ima bankir tukaj precejšnjo prednost pred njim. Zato s škripajočimi zobmi opusti misel, da bi takoj zahteval zadostjenje za žalitev.

«Midva se še pogovoriva,» sikne razdražen Alfredu, ki mu pa ne dá nobenega odgovora.

Seveda spor tudi Maudi ni ostal prikrit. Dobro se zaveda, da je šlo za njeno osebo, ter ima občutek, kot da jo hoče vzeti Alfred v svoje varstvo. Uboga, nič zlega sluteča deklica ne vé, da ima to navidezno varstvo dokaj globlji pomen. Bankirju je na tihem celo hvaležna, da se je zavzel zanjo, in pretkani zapeljivec

si je takoj na jasnem, da ga smatra deklica za svojega varuha.

Ko je zopet odpela nov komad, se dvigne bankir s svojega sedeža ter ji ponudi majhen šopek krasnih cvetk. Deklica prvi hip ne vé, kaj naj stori.

«Le sprejmite šopek, gospodična,» zašepeče Alfred. «Vi niste taki kot druge dame, šopek naj vam bo le v dokaz, da se divim in vas občudujem radi vašega res lepega petja!»

(Dalje prih.)

Zabavni kotiček.

Pameten zdravnik.

Mlada, klepetava igralka je poklicala zdravnika, da jo preišče. Zdravnik ji je potipal žilo in rekel: «Nič resnega. Dva dni miru, pa bo vse dobro.»

Igralka pa je še vedno zatrjevala, da je zelo resno bolna, ter je prosila zdravnika, naj ji pogleda jezik.

Zdravnik je storil tudi to ter pripomnil: «Tudi jezik potrebuje par dni počitka.»

Neenak par.

Častnik (postrežniku): «Prinesel si mi čevlja, ki nista par. Ali ne vidiš, da ima eden dosti višji obod kakor drugi?»

Postrežnik: «Tudi jaz sem se temu čudil. Še bolj čudno pa je, da se nahaja v omari še en takšen neenak par.»

Eden, ki se mu je brzojav zameril.

Profesor je razlagal v šoli važnost brzojava. Poniglavi dijak Česen pa mu je zaklical: «Ne verujem v hitrost brzojava, pošta je hitrejša!»

Začudeno ga je vprašal profesor, kako to misli.

Dijak: «Pred 14 dnevi sem brzojavil očetu po denar, a ga še danes nimam, pač pa sem med tem dobil po pošti očetovo pismo polno lepih naukov.»

Držala se je zapovedi.

Mati: «Mica, Janez je bil sinoči zopet pri tebi. Prepovedala sem ti že, da ga ne smeš več videti.»

Mica: «Mama, saj ga nisem videla. Luč je bila ugasnjena.»

Stražnik: «To pač ne bo tako nevarno...»

Mihač: «Pač, pač, vi še ne veste, da moja žena vselej priveže za ključ tudi poleno...»

Samo eden bo piskal.

Vaščan se je odpravil na sejem v daljine mesto. Prišli so po vrsti sosede k njemu ter mu naročili, naj jim kupi to in ono, toda nihče mu ni dal denarja. Nazadnje je pritekel majhen deček, mu pomolil novce, rekoč: «Prosim vas, kupite mi piščalko!»

Vaščan se je ozrl po sosedah, nato pa rekel otroku: «Ti boš piskal!»

Šaljivec in kardinal.

Neki šaljivec je vprašal kardinala Elesela: «Ali vam je znano, kje ni Boga?»

Kardinal: «V vicah in v peklu ga ni!»

Šaljivec: «Ne! V Rimu ga ni, ker tam ima svojega namestnika papeža!»

Do 10. maja

velika

reklamna

prodaja

„DOKO“ čevljev vseh vrst po globoko znižanih cenah.

Trgovina „DOKO“ Iv. Čarman, Ljubljana, Prešernova ul. št. 9, dvorišče

PONORI:

PONORI: